

הגבול מנהר'ים דרומה הוא הגבול השקט ביותר של מדינת ישראל — עדיין חזית הסיבוב הערבי

זהו אחד האזורים הנשכחים של המדינה. שמות הישובים השתולים בו אינם מגיעים כמעט לדפי העיתונות. והמטיילים הרבים פוסחים עליו. מבית-שאן פרוש האזור כולו על כף היד. הגבול המזרחי עם ירדן מתחיל בנקודה המרוחקת כארבעה קילומטר דרומית-מזרחית לסירת-צבאי, לפני שהוא פונה מערבה לעבר הרי הגלבוע. בצד הירדני משתרעת הבקעה ברוחב של כשלושה קילומטר, עד למרגלות הרי הים האפורים-בהירים. ומשני צדי הגבול, הירדן — פרושים מרבדים ירוקים ובריכות דגים.

★★★ המוביל שלהם

עוד לפני ארבע שנים ניתן היה להבחין בבירור, כי הירדן מפריד בין שתי מדינות שונות. מצד זה של הגבול היתה פריחה — ומנגד שממה. אבל מאז הפעילו הירדנים את תכנית ההטיה ההל-קית של הירמוך, וחפרו באזור הגורף רשת של תעלות השקאה, השתנו פני האזור כליל. כפרים חדשים, מאוכלסים בעיקר בפליטים, צצו באזור. נכנתה רשת של כבישים, הוקמו החת חקלאיות, וגם הצד השני החל לפרוח.

יש להם עכשיו חקלאות די מפותחת. אומר משה זית, 43, חבר קיבוץ כפר רופין מזה 22 שנה. משה, מרכז המטע של הקיבוץ, מביט בהערכה אל הצד השני, הנשקף לעבר מטעו. "הם התחילו לפי עבוד בטרקטורים וקוצרים כבר בקומביי

משמאל מסמן את המקום בו יוקם סכר אל-מוחייבה, על גבול ירדן-סוריה. הקוים המקוטעים מסמנים את התואי המשוער של תעלת ההטיה של הירמוך עד לחץ הימני בקצה הצפוני של הכפר אל-עדיסה, שם יוקם סכר אגירה נוסף. חלק ממי הירמוך כבר הוטו.

זהו אזור הגבול המשרי תף לשלוש מדינות: ישראל, ירדן וסוריה, כפי שהוא נראה מקיבוץ שער-הגולן. באזור זה מתכוננים הירדנים לבצע את מפעל ההטיה של הירמוך. החץ

מכאן תיפתח הרעה

כפר-רופין משה זית, מרכז ה מטע של כפר רופין: "הטיית הירמוך תפגע במשקי עמק הירדן."

המפעל הירדני כן נראים כיום מפעלי-ההשקיה הירדניים ממול לקיבוץ חמדיה. שלושת החיצים במרכז הגדול. אזור זה נמצא כ-15 קילומטר מדרום לשפך הירמוך לירדן. מימין ומשמאל מצביעים על תעלות הטיה בהם זורמים מי הירמוך. מוביל שלהם. זהו קו המים המוליך את מי הירמוך. בעזרת תעלות פתוחות הם מובילים את המים לשדות, אבל היום עוד אינם יכולים לנצל את כל המים הזורמים בקו זה, והם שופכים אותם חזרה לירדן. "לפני שנה בנו כביש, הניחו קו טלפון, ורואים עכשיו תנועה די גדולה בצד של המ. אבל אף פעם לא היו לנו כל סיכסוך כים עמם. מלבד כמה פגמים שעפו מעל המשק במלחמת העצמאות, בדרכם לבית-שאן, נשמר כאן השקט. הם ואנחנו מעבדים את האדמות עד הירדן, וכל צד מכבד את העבודה של השני."

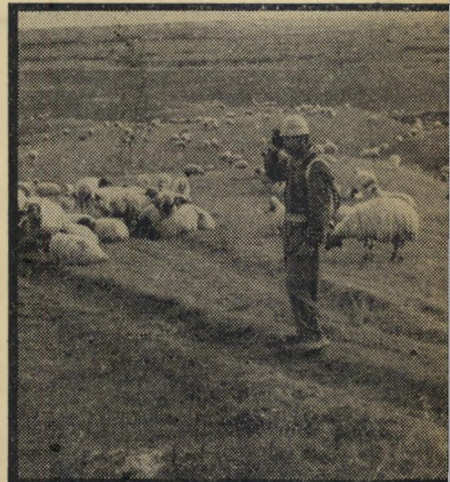
מה יהיה כאשר יטו את הירמוך? הגור — כינוי בקעת הירדן בפי הירדנים.

הירדן עצמו, השמיעו נואמים הצהרות מאיימות. לא היה ספק, כי כאשר תגיע שעת השי"ן של הקרב על המים, תהיה גיזרה זו אחת מגיזרות הסיבוב השלישי. אולם, האם התלקח גם היא? אם גיזרות אחרות של הגבול הישראלי משולות לחבית של אבק-שריפה או מטעי נים של חומר-נפץ, הרי גיזרת-גבול זו, בין ישראל לירדן, דומה יותר לחבית של שמנת. זהו אולי קו הגבול השקט ביותר שיש לישראל עם שכנותיה. אין תקריות, אין השגות-גבול, אין סכסוכים על המים, אין מסתננים. אפילו במלחמת העצמאות, בסיבוב הראשון, כשכל טבעת הגבולות של ישראל הוצתה, נשאר קטע זה כמעט רוגע. משני הצדדים המשיכו חקלאים לעבד את אדמותיהם ולקצור את תנובת האדמה המדושנת והשופעת מים.

המפעל הירדני

בבקע שבקימת התמונה זורם הירדן המהווה את הגבול. שני החיצים

איש משמרי-הגבול נימנם בתוך מיסת'שדה. יחף ולבוש חולצה פרומת-כפתורים, שכב על גבו בתוך המבנה ה משמש כעמדה קומית. רק הרובה שהיה מונח לידו העיד כי בעצם הוא נמצא כאן על משמר הגבול. בחוף, במרחק מטרים ספורים, שטפו זרמו להם המים באין מפריע. דרך שני סכרים גדולים הם נסלו בקצף לכן אל תוך אפיק של סלעי-בולת שחורים — מי הירדן מצד אחד ומי הירמוך מצד שני. משם שיקשקו בשלחה סימלית בנתיב מפותל אחד — נתיב הירדן היורה דרומה, לתוך בקעת-הירדן ועמק בית-שאן. גיזרת הגבול מנהריים — המקום בו מתחברים הירמוך והירדן לנהר אחד — דרומה, היתה שלחה לחלוטין. משני עברי הגבול, המסומן בגיזרה זאת על ידי אפיק

ירדניה דן שורק, רועה ממושב ירדנה. "לעיתים קרובות אנחנו משוחחים עם החקלאים הירדנים". הוא מספר.